

Я Ў ФЕРМЕРАХ ПАЙШОЎ БЫ...

У Беларусі расце колькасць фермерскіх гаспадарак

Колькасць фермерскіх гаспадарак у Беларусі з 2010 года павялічылася больш чым на тысячу і на 1 студзеня 2019 года складала амаль 3200 гаспадарак, з іх 2700 ажыццяўляюць сельскагаспадарчую дзейнасць. Плошча зямель у фермерскім сектары за гэты час пашырылася амаль у два разы.

Начальнік аддзела рэфармавання, прадпрыемства і малых формаў гаспадарання ўпраўлення дзяржаўнай уласнасці Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання Наталля ЗАНЬКО паведаміла, што арганізаваць аграбізнес у Беларусі каштуе 0,8 базавай велічыні. Заява аб магчымасці размяшчэння фермерства на пэўнай участку разглядаецца ў мясцовым райвыканкаме на працягу месяца.

Зямельны ўчастак памерам да ста гектараў для вядзення фермерскай гаспадаркі выдзяляецца кіраўніку на правах пажыццёвага спадчыннага валодання. Акрамя таго, фермерская гаспадарка можа атрымаць зямельны ўчастак на правах пастаяннага карыстання (без загадзя ўстаноўленага тэрміну) альбо ў арэнду.

У рамках Дзяржаўнай праграмы развіцця аграрнага бізнесу на 2016–2020 гады за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту фінансуюцца работы па ўсталяванні межаў зямельных участкаў, прадастаўленых для вядзення сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак, без правядзення конкурсаў.

На конкурснай аснове забяспечваецца першаснае ўладкаванне сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак: будаўніцтва дарог, ліній элект-

раперадачы, аб'ектаў вода- і газазабеспячэння, тэлефоннай сувязі, а таксама меліярацыі зямель. Фермерскія гаспадаркі ўдзельнічаюць і ў конкурсах па пасады плодова-ягадных культур і доглядзе іх, развіцці племяннай справы ў жывёлагадоўлі.

Першыя тры гады фермерскія гаспадаркі, якія займаюцца сельскагаспадарчай вытворчасцю, вызваляюцца ад падатку. Потым фермер можа перайсці на выплату адзінага падатку для вытворцаў сельгаспрадукцыі. Таксама для невялікіх фермерскіх гаспадарак спрошчана форма бухгалтарскага ўліку.

Наталля Занько падкрэслівае: асноўнай спецыялізацыяй у фермерскіх гаспадарках з'яўляецца раслінаводства, якое ў структуры іх вытворчасці займае каля 90 %, і больш за 50 % прадукцыі ў яго агульным аб'ёме займаюць бульба і агародніна.

Больш за ўсё беларускія фермеры вырабляюць бульбы: летась вырасталі 376 тысяч тон. Агародніны сабралі 324 тысячы тон, збожжа — 150 тысяч тон. У фермерскіх гаспадарках утрымліваецца больш за 130 тысяч галоў птушкі, авечак і коз — больш за 16 тысяч галоў, больш за 17 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы.

«У перспектыве фермерскія гаспадаркі варта разглядаць як патэнцыйных удзельнікаў у вытворчасці агародніны, бульбы, пладоў і ягад, — адзначае Наталля Занько. — У жывёлагадоўлі свой уклад фермеры могуць унесці ў вырошчванне мясной і малочнай жывёлы, дробных жывёл (авечак, коз, трусаў), птушкі і іншых галінах».

Ганна ЮНЧЫЦ.

НАШЫ ЭКСПЕРТЫ АРГУМЕНТЫ «ЗА»

У адрозненне ад інтэнсіўнай сельскай гаспадаркі, арганічнае земляробства мае шмат пераваг.

За кошт больш экалагічна дружалюбных практык сельгасвытворчасці захоўваецца і паляпшаецца ўрадлівасць глеб. Адмова ад выкарыстання пестыцыдаў і антыбіётыкаў прыводзіць да павышэння экалагічнага статусу тэрыторый. Дзякуючы вырошчванню розных відаў культур з улікам аграэхнічных умоў зніжаецца ўзровень дэградацыі глеб, а стварэнне буферных зон ці ветраахоўных палос дапамагае захоўваць здзікія віды раслін і жывёл.

— З развіццём арганічнай сельскай гаспадаркі зменіцца ў лепшы бок стан малога і сярэдняга прадпрыемства ў сельскай мясцовасці, — упэўнены спецыяліст па арганічнай сельскай гаспадарцы Цэнтра экалагічных рашэнняў Любамір КЛЕПАЧ. — А гэта — стварэнне новых рабочых месцаў і павышэнне ўзроўню жыцця.

Умовы, створаныя дзяржавай для развіцця арганічнай сельскай гаспадаркі, прыцягнуць дадатковыя інвестыцыі ў краіну і асобныя рэгіёны. А паколькі арганічная прадукцыя карыстаецца высокім попытам у краінах Еўрасаюза і ЗША, гэта можа павысіць яе экспартны патэнцыял.

— Сёння арганічную прадукцыю вырабляюць у 179 краінах свету, гэтым займаюцца больш за 2,9 мільёна вытворцаў. Пры гэтым «арганіка» на сусветным рынку займае каля 7–10 % ад агульнага аб'ёму вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі, — кажа дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, член Пастаяннай камісіі па аграрнай палітыцы Сяргей ЛІТВІН.

Прыняцце закона станоўча паўплывала на атмасферу сярод вытворцаў і грамадскасці, упэўнены Любамір Клепач. Аднак, на думку эксперта, патрэбны дадатковыя меры падтрымкі. Паколькі дакумент рэгулюе толькі ўнутраную вытворчасць і спажыванне, неабходна стымуляваць і экспарт арганічнай прадукцыі. Для гэтага важна прыняць эквівалентныя стандарты, якія дапамогуць выходзіць вытворцам на замежныя рынкі без сур'ёзных фінансавых укладанняў.

— Адзін з магчымых шляхоў, — лічыць Сяргей Літвін, — далучэнне Беларусі да Міждзяржаўнага стандарту СНД ДАСТ 33980-2016 «Прадукцыя арганічнай вытворчасці, перапрацоўка, маркіроўка і рэалізацыя», які дзейнічае ў Расіі, Кыргызстане і Таджыкістане. Цяпер гэты стандарт праходзіць экспертызу на адпаведнасць дырэктывам ЕС аб арганічнай сельскай гаспадарцы.

— Пасля ўзгаднення дакумента з Еўрасаюзам і ўступленнем у сілу «арганічнага закона» Беларусь таксама зможа далучыцца да стандарту. Гэта паскорыць шлях нашай арганічнай прадукцыі на знешнія рынкі ЕАЭС і ЕС, — адзначае Сяргей Літвін.

Законам прадугледжана правядзенне сертыфікацыі арганічнай прадукцыі і працэсаў яе вытворчасці. За распрацоўку стандарту для прадукцыі адказвае Дзяржаўны камітэт па стандартызацыі, ён жа будзе весці рэстр вытворцаў. Пацвярджэннем жа чысціні прадукцыі стане знак «Арганічны прадукт».

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

Вераніка КОЛАСАВА.

21

ЗАБЯСПЕЧЫМ СЯБЕ І НАКОРМІМ ІНШЫХ

Беларусь няспынна павялічвае экспарт бульбы і агародніны

Фота Анаоля КЛЕПЧУКА

ныя патокі ў краіны ЕАЭС, з якіх 99,4 % прыпадае на Расійскую Федэрацыю. Тая ж у параўнанні з 2017 годам нарасціла імпорт бульбы (без уліку Рэспублікі Беларусь) на 3 % — 520 тысяч тон. А гэта тыя аб'ёмы, якія маглі б пастаўляць і беларускія вытворцы, бо недабор экспарту ў натуральным выражэнні склаў 108 тысяч тон.

Бульба летась пастаўлялася ў 12 краін свету (у 2017-м — дзесяць). Засвоены чатыры новыя рынкі — Літва, Македонія, Сенегал, Чарнагорыя. Беларусь таксама экспартуе насенную бульбу — у 2018 годзе пастаўлена 1,2 тысячы тон.

За апошнія пяць гадоў экспарт свежай агародніны ўзрос у 3,6 раза, дасягнуўшы максімуму ў 2017-м (359 тысяч тон). Найбольш экспартаарыентаваныя:

агародніна іншая (33,2 %), таматы (26,9 %), морква, рэпа, буракі (20,1 %). Дарэчы, летась, калі параўноўваць з папярэднім годам, доля апошніх у экспарце ўзрасла на 4 %, агародніны іншай — на 6,3 %.

Пашырылася і геаграфія: пастаўкі ажыццяўляліся ў 19 краін супраць 16 у 2017 годзе. На краіны ЕАЭС выпадае 85,7 %, Еўрапейскага саюза — 12,9 %. Традыцыйна амаль на 100 % экспарт у ЕАЭС фарміруе Расійская Федэрацыя. Расія павялічыла імпорт свежай агародніны, доля нашай краіны склала каля 20 %, так што патэнцыял у беларускіх аграрыяў у гэтым кірунку значны.

80 % вытворчасці бульбы і агародніны прыходзіцца на асобныя дапаможныя гаспадаркі грамадзян.

Варвара МАРОЗАВА.

За здароўе неабходна галасаваць рублём

Усё больш людзей ва ўсім свеце схіляюцца да здаровага ладу жыцця, які ўключае цэлы комплекс складнікаў. У тым ліку і культуру харчавання, якая падразумявае ўжыванне ў ежу арганічных прадуктаў. Менавіта чыстыя, без «хіміі» прадукты гарантуюць бяспеку нашаму арганізму.

Арганічная прадукцыя ўтрымлівае значна больш спажывальных рэчываў і вітамінаў, чым вырашчаныя традыцыйным шляхам з выкарыстаннем хімічных угнаенняў. «Беларусы пакуль не прывучаны да арганічных прадуктаў. Многія проста не разумеюць, чаму павінны плаціць больш, чым за звычайныя прадукты. Неабходны час, каб людзі зразумелі, што за здароўе трэба галасаваць рублём», — лічыць заснавальнік і кіраўнік сялянска-фермерскай гаспадаркі (СФК) «ДАК», што ў Дзяржынскім раёне, Дзмітрый КРЫЛОЎ.

Гаспадарка з'яўляецца найбуйнейшым племянным прадпрыемствам па развядзенні коз зааненскай пароды. На сённяшні дзень іх тут утрымліваецца тысяча. «ДАК» выпускае толькі натуральную малочную прадукцыю, якая максімальна набліжана да групы арганічных прадуктаў. Цяпер у «ДАК» налічваецца больш за 100 гектараў зямлі, у тым ліку 87 гектараў выкарыстоўваецца для пасеву сельгаскультур. Фермерская гаспадарка валодае адзіным арганічным сертыфікатам на раслінаводства. Зямля апрацоўваецца без выкарыстання хімікатаў і мінеральных угнаенняў, што дазваляе забяспечваць жывёлу арганічнымі кармамі. Але пакуль часткова. Астатняе зерне закупляецца. Цягам часу Дзмітрый Крылоў плануе сертыфікаваць статак і вытворчасць прадукцыі і цалкам перайсці на выраб арганічных прадуктаў з «белага золата».

Зрэшты, да арганічнага земляробства ў фермерскай гаспадарцы ішлі вельмі доўга. З 2004-га, калі пачалі займацца вырошчваннем коз. Падрыхтоўчы перыяд зацягнуўся на некалькі гадоў, пакуль атрымалі атэстат Еўрапейскага саюза. Штогод гаспадарку наведвае

інспектар, які бярэ аналізы проб зямлі, непасрэдна аглядае расліны. Усё карпатліва правяраецца на рэшткі пестыцыдаў, аналізуецца таксама севазвароты, якія выкарыстоўваюцца, унясенне арганічных угнаенняў у выглядзе гною, таму што галоўная мэта кантролю — не дапусціць выкарыстання хімічных прэпаратаў для барацьбы са шкоднікамі раслін, павышаных доз гною, які ўтрымлівае азот. Бо ён можа разбурацца да мачавіны і іншых элементаў, як нітраты і нітрыты. Усё гэта назапашваецца зямлёй і перадаецца ў прадукцыю. У такім выпадку яе нельга лічыць арганічнай. Таму, перш чым ачысціць, аздаравіць зямлю, змагацца з пустазеллем давалося толькі з дапамогай біятэхналогій.

У перспектыве фермер плануе заняцца яшчэ і вытворчасцю арганічнай агародніны. Гэтую ідэю ён пачарпнуў пры наведванні калег са Злучаных Штатаў Амерыкі. Фермеры, якія займаюцца арганічным земляробствам, аб'яднаны ў кааператыў. Вясной яны фарміруюць заказы сярод патэнцыйных спажываўцоў. Яны ўносяць грашовы аванс, а затым на працягу пэўнага тэрміну кожны тыдзень кааператыў дастаўляе ім 10-кілаграмовую каробку арганічных вітамінаў са зніжкай. Перавага гэтага метаду ў тым, што заказчык атрымлівае свежую агародніну і зеляніну, так бы мовіць адразу з градкі, з першых рук. А вытворца цягам часу назапашвае фінансы для будучай пасяўной.

«У нас пакуль такога кантакту з насельніцтвам няма. Неабходна правое рэгуляванне гэтага пытання», — кажа Дзмітрый Крылоў. На сённяшні дзень у Беларусі каля дваццаці сельгасарганізацый, асабістых дапаможных і фермерскіх гаспадарак, якія займаюцца арганічным земляробствам. Гэта, бяспрэчна, мала. Але па меры таго, як будзе змяняцца культура харчавання беларусаў, колькасць «арганічных» вытворцаў павялічыцца. Не варта забываць і пра тое, што натуральная, якасная прадукцыя запатрабаваная за мяжой. А гэта — экспартны патэнцыял.